

Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet

Deres ref.:

Vår ref.: D-1000548195

Bygnes, 11.12.2024

Høring - NOU 2024:14 Med lov skal data deles

Vi viser til Digitaliserings- og forvaltningsdepartementets høringsbrev av 19. september om NOU 2024:14 med forslag til ny lovgivning om viderebruk av offentlig data.

Gassco AS (Gassco) er ikke høringsinstans, men har valgt å gi høringsuttalelse med noen få merknader til forslaget til ny lov om datadeling (datadelingsloven).

Til informasjon er Gassco operatør for det integrerte norske oppstrøms transportsystemet for gass. Transportsystemet inkluderer et omfattende nett av rørledninger på havbunnen, stigerør/plattformer, prosessanleggene Kårstø, Kollsnes og Nyhamna langs norskekysten, og mottaksterminaler i Tyskland, Storbritannia, Frankrike og Belgia. Operatøransvaret til Gassco er todelt. Vi er både en alminnelig operatør for eierne med ansvar for teknisk drift av anlegg, rørledninger, plattformer, lisensadministrasjon og prosjektutvikling, og en særskilt operatør med oppgaver nedfelt i petroleumsregelverket knyttet til systemdrift, kapasitetsadministrasjon og utvikling av infrastrukturen. Gassco er 100 % statlig eid og er opprettet med formål om å være operatør for gassinfrastrukturen.

Virkeområdet for datadelingsloven

Selvstendige rettssubjekter der stat, kommune eller fylkeskommune direkte eller indirekte kontrollerer rettssubjektet gjennom eierskap, stemmerett, styre eller lignende omfattes av virkeområdet for datadelingsloven i henhold til § 2 bokstav b). Det er gjort unntak «for rettssubjekter eller for visse data hos selvstendige rettssubjekter som driver næringsvirksomhet i direkte konkurranse med eller på samme vilkår som private rettssubjekter», jf. § 2 andre ledd.

Det fremgår av merknadene at andre ledd «presiserer også at bokstav b og c ikke gjelder for visse data hos selvstendige rettssubjekter som omfattes av bokstav b og c. Denne typen data kan være data som er konkurranseutsatt selv om virksomheten i seg selv ikke er det.»

Presiseringen i siste setning i merknadene kan etter vårt syn ikke leses tydelig ut fra ordlyden i § 2 andre ledd isolert sett, og kan med fordel klargjøres.

Videre mener vi at hjemmelen for departementet til å gi forskrift i § 2 fjerde ledd bør utvides til en rett til å bestemme at loven ikke skal gjelde for visse rettssubjekt eller visse dokumenter hos slike rettssubjekt. Dette tilsvarer som i lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (offentleglova) § 2 andre ledd, der det åpnes for at Kongen kan gi forskrift som utvider eller innskrenker lovens virkeområde for visse rettssubjekt eller for visse dokumenter hos slike rettssubjekt.

Slik forskrift er gitt i forskrift til offentliglova (offentlegforskrifta), som i § 1 gir unntak fra virkeområdet til offentliglova og i § 2 utvider virkeområdet. Det følger av offentligforskrifta § 1 første ledd bokstav

c. at offentliglova ikke gjelder for Gassco, med unntak av i saker der Gassco treffer enkeltvedtak (eller utferdiger forskrift), jf. offentligforskrifta § 1 siste ledd

Forskriftshjemmelen i offentliglova § 2 andre ledd er omtalt i forarbeidene til offentliglova, jf. Ot.prp. nr. 102 (2004-2005), se kapittel 16 i merknaden til § 2 der det nevnte unntaket for bl.a. Gassco omtales:

«For det andre meiner departementet at det også i tilfelle der det gjer seg gjeldande andre særlege grunnar enn at verksemda driv næringsverksemd i konkurranse med private, bør vere høve til å unnata sjølvstendige rettssubjekt frå verkeområdet gjennom forskrifter fastsette av Kongen. Utvalsfleirtalet foreslo også ein liknande forskriftsheimel. Det bør likevel ikkje vere kurant å gjere unnatak i forskrifter for verksemdar som oppfyller kravet til eigardel eller rett for det offentlege til å oppnemne medlemmer til det øvste organet. Etter forslaget kan det derfor berre fastsetjast slike forskrifter dersom det må reknast som nødvendig ut frå arten til verksemda, konkurransesituasjonen eller andre særlege tilhøve. For nokre rettssubjekt, f.eks. Petoro AS og Gassco AS, vil forretningsmessige omsyn tilseie at lova ikkje bør gjelde sjølv om verksemdene ikkje kan seiast å drive næringsverksemd i direkte konkurranse med og på same vilkår som private. Departementet tek sikte på å bruke forskriftsheimelen i slike tilfelle.[..]»

Som operatør for oppstrøms gassrørledningsnett, administrerer Gassco blant annet kapasiteten i systemet og vil som ledd i dette tilgang ha tilgang til en rekke opplysninger som av forretningsmessige og/eller konkurranserettslige hensyn ikke kan tilflyte utenforstående. I tillegg gjør Gassco som operatør en lang rekke vurderinger og beslutninger av operativ karakter som det i liten grad gir mening å gi offentligheten innsyn i.

Selv om datadelingsloven ikke regulerer retten til tilgang, mener Gassco at virkeområdet for datadelingsloven bør være sammenfallende med offentliglova som i første rekke regulerer allmenn innsynsrett i Norge. Det gir etter vårt syn ikke mening at Gassco skal være underlagt datadelingsloven, men ikke offentliglova.

Det er videre grunn til å unnta Gassco fra virkeområdet til datadelingsloven når det gjelder data som virksomheten selv gjør offentlig tilgjengelig. Gassco drifter blant annet plattformen <https://umm.gassco.no/> for publisering av operasjonelle data om gassflyten i det norske oppstrøms gasstransportsystemet. Her publiseres informasjon om aggregerte bestillinger for mottaksterminalene i Europa, teknisk kapasitet, tilgjengelig kapasitet samt reduksjon av kapasitet i systemet som følge av planlagte og uplanlagte hendelser. Informasjonen oppdateres fortløpende og gjør blant annet norske skipere i stand til å overholde kravene i EUs Parlaments- og rådsforordning av 25. oktober 2011 om integritet og gjennomsiktighet i energimarkedet (REMIT)¹, der formålet er å tilgjengeliggjøre potensiell innsideinformasjon til markedet/relevante aktører samtidig. Dersom disse dataene underlegges virkeområdet til datadelingsloven, vil det kunne medføre at data som er feil / ikke er oppdatert legges til grunn for videre bruk. Det er begrensninger på adgangen til gjenbruk av slike data, blant annet for å unngå at det gjengis feil / ikke oppdatert informasjon. Dersom viderebruk av slike data tillates, er det risiko for at det oppstår uheldige misforståelser og situasjoner, med påfølgende uavklarte ansvarsforhold. De aktuelle dataene bør heller ikke være gjenstand for bruk til ethvert formål.

Hovedregel om bruk av data

Datadelingsloven § 3 første ledd angir hovedregelen om rett til viderebruk av data fra offentlig virksomhet som følger:

¹ Regulation (EU) No 1227/2011 of the European Parliament and of the Council of 25 October 2011 on energy market integrity and transparency.

«Loven gjelder for data fra offentlig virksomhet som kan gjøres allment tilgjengelig. Slike data kan brukes til ethvert formål dersom ikke retten til en tredjepart eller annen lovgivning er til hinder for det.»

I merknadene er det presisert at «retten til viderebruk gjelder kun for data som det er allment innsynsrett i og som kan gjøres allment tilgjengelig». Ordlyden fanger imidlertid kun opp det siste premisset som er «data [...] som kan gjøres allment tilgjengelig».

Vi har merket oss at det i merknadene legges til grunn at «Data som kan gjøres allment tilgjengelig forutsetter at det foreligger allmenn innsynsrett.» Vi er ikke enig i denne slutningen og mener at det første premisset om allmenn innsynsrett med fordel kan fremgå eksplisitt av ordlyden.

Det kan også vurderes å tilføye «samt data som er offentlig tilgjengelig» slik at det fremgår at retten til viderebruk også gjelder data som eksempelvis er gjort tilgjengelig på virksomhetens nettsider.

Med vennlig hilsen
Gassco AS

Elisabeth Børgesen Mo
Advokat